

Gloria

(Részletek a *Szindbád és Derrick* című detektívregényből)

Szindbád, vagyis itteni – és valódi – nevén Árpád Schiffer (pontosabban Árpád, mert a németek a két á-val nem tudnak mit kezdeni) főfelügyelő nekidől a sor elején álló autónak, és hanyag tartásban pőfékelni kezd. Ez olyan sofőrös. A ruhája is erősíteni igyekszik a sofőrmegjelenést. Simléderes borsapka és bőr rövidkabát van rajta. Talán már túlzottan is megfelel a taxisofőr ideálképének. Erre a gondolatra eldobja cigaretáját és visszaül a kormány mögé. A droszt minden taxivezetőjével és a két lovaskocsissal meg van beszélve: ha a sárga bőrönddel érkező hölgy nem az első járművet választaná, udvariassen megkérlik, hogy a szokásnak megfelelően abba szálljon be. A rendőrségnek jó a kapcsolata a bérfuvarozókkal. A zúros idők banditái sorra ölték őket. A járművéért, és azért, amit vele szállítottak. (Persze az áldott pénz, a német márka '48 júniusi bevezetése előtt mi mást is pakolhattak a platóra meg a csomagtartóba, mint fekete árut?) Habár béke és szinte valószínűtlen virágzás köszöntött az országra, a taxisokat még meg-megtámadják. De már csak a pénzért, amit egy műszak alatt összeszedtek. Ez haladás.

A detektív járgánya egy Rometsch-Umbau, egy négyajtósra átalakított Volkswagen Bogár. A törvény nem engedi a kétajtós változatot taxiként használni, mert az kiszolgáltatná az utast a vezetőnek. Ezért az átépítés. A Bube, vagyis „Fickó” becenevű járgány csillogó ébenfeketességét még inkább kiemeli az ablakok alatt körbefutó fehér csík. A tetőn elől jobb és bal oldalt, mint holmi csigaszemek, két sárga lámpácska. Bennük a felirat: Taxi. A jobb első utasülés előtt a szélvédőn pedig zöld tábla: Frei. Vagyis szabad a jármű.

A nyomozót újra és újra, és most is, magával ragadja az érzés, hogy egy pompásan kidolgozott szervezet részeként, egy tökéletesen működő országban él. Aztán persze eszébe jut: egy tökéletes országban rá, a bűnügyi detektívre nem is lenne szükség.

Aspenau vasútállomása új épület. Az eredeti szíveskedtek az amerikaiak lebombázní. Ilyen dolgokról azonban nem ildomos nyilvánosan beszélni, főleg írni, mert ahogy a Szovjet Zóna – itt nyugaton így hívják a „Német Demokratikus Köztársaság” nevezetű se nem német (mert persze szovjet-csatlós), se nem demokratikus, se nem köztársaságot (mert vörös monarchia, Nyikita cár Walter helytartójával az élén) – korifeusai teljesen megfedkezni látszanak a Vörös Hadsereg országdulásától, úgy a – magántulajdon és a parlamenti demokrácia szilárd talaján álló – Szövetségi Köztársaság vezetői meg a britek és amerikaiak városok ezreit eltörölő szőnyegbombázásait tartják a nagy felszabadító hadműveletek szükséges eszközeinek.

A vonat halkan kúszik a peron mellé. Pontosan hét harmincötökör. Ahogy a menetrendben áll. Az utasok lekászálódnak, a vasutasok segítenek a hölgyeknek. Mind-

ezt jól látni a drosztról, az állomásépület oldalsó fala üveg. A sárgabőröndös nő is megjelenik. Útitáskája nem lehet tele, mert könnyedén emeli meg, válla vízszintes marad. Egyenesen tart a kijárat felé, egy véletlenszerűen mellé sodródott idősebb asszonnyal egyszerre jönnek ki rajta, s egyszerre lépnek az első taxi mellé. A detektív elvonné Gloria Futsch, a célszemély poggyászát, de az azt mondja, elfér az ölében. Közben a másik nő méltatlankodni kezdene, ám a következő kocsi sofőre olyan mély meghajlással ajánlja föl a szolgálatát, hogy inkább csak mosolyog és legyint.

Gloria az ülésen először is megnézi magát a belső visszapillantó tükörben, letöröl egy kis felesleges rúzszt, és elrendezi loknijait. Legalább egy kézzel mindig szorítja a bőröndöt.

Szép nő. Negyvenes. Igyekszik fiatalabbnak látszani, ami nem szánalmat, hanem izgalmat kelt a férfiakban. Szőke haja a nyaka közepéig ér, mint egy középkori apródnak, arca bájos, és épp annyira telt, hogy még ne legyen kövér, viszont bizalmat ébreszsen. Nyilván ez előnyére van sötét ügyleteiben. Ejtett derekú, égszínkék műselyem nyári ruha van rajta. Széles, pöttyös női nyakkendővel, melynek végét ő fogja le. Az élelmese '45-ben minden ruhaszalont, szabóságot kifosztottak, majd a holmikat eladogatták a kereskedőknek. Sokáig ebből öltözködött a nép. De ami Glórián van, az már az ötvenes évek végének, hatvanas évek legelejének kreációja. Érezni rajta az új idők frissességét.

– Van a városban olyan, hogy... várjon... Szentháromság tér?

– Igen. Már indulunk is – és az álszofőr detektív gázt ad, majd nagy svunggal kifordul. – Maga nem járt még ott?

– Nem.

– És a városunkban, Aspenauban?

– Még régen. A háború előtt. Biztos minden megváltozott azóta.

.....

.....

Másnap délelőtt tízkor a főfelügyelő vajaskiflit ropogatva áll irodája ablakánál. Elégedett a nyári fényözönre készülő nappal, a kilátással a piacra és legfőképp a korán megkezdett első kihallgatás eredményével. Kellner juniort Derrick felügyelő vette kezelésbe, és beismerő vallomással zártak.

– Nem bántam meg, hogy rád bízta Kellner – mondja elismerően a detektív, mire az íróasztalánál ülő Derrick felkapja a fejét. Mintha disszonáns hang vegyült volna egy belső áriába.

– Kellner? Ki az?

– Hagyjuk! – int Szindbád, mert nincs kedve a legelején kezdve elmesélni a Kellner féle müncheni banda utáni nyomozást.

Derrick, ez a negyvenéves, magas termetű és homlokú, okos arcú férfi '43-ban avanszált nyomozóvá. Két évet Schwarzbrownban egy akkor – átmenetileg – a Harmadik Birodalomhoz csatolt cseh városban működött. '45 márciusában, még a szovjetek megérkezése előtt fellázadt a nép, meghozta és véres harcban elfoglalta a helyőrséget. A rendőrség nem bízott az erősítésben, menekült. De a Prága felé vezető úton löni kezdtek rájuk. Nekihajtottak egy fának, majd kiszálltak, és a vetésben futva menekültek. A puskákkal és dorongokkal felszerelt csehek beérték őket. És innentől három hónapig sötétség. Derrick csak május végén, már a kapituláció után tért magához

egy nürnbergi kórházban. Senki nem tudta, hogy került oda. De hát abban a felfordulásban ezen még csak nem is csodálkoztak. Derrick felépült. Fizikailag tökéletesen. Elméje azonban károsodhatott, mert a múltjából csak a nevére emlékezett, és arra, hogy rendőrnagy volt. Azóta azért lassan kezdenek megjelenni emlékfoszlányok a múltjából. Viszont a jelen történéseit, eseményeit is el-elfelejti. A legváratlanabb helyzetekben. Például egy étteremben ülnek, és Derrick másodszor is int a pincérnek, mivel elfelejtette, hogy az imént már felvették a rendelését. S amikor a főúr közli a felügyelővel, hogy füstölt csülköt kért párolt káposztával, Derrick fölöttébb csodálkozik rajta, mivel most meg bécsi szeletre vágyik. Vagy a rendőrfőtanácsos úr irodájában vannak eligazításon, jegyzetel szorgosan, aztán megkérdi, mikor jön meg a bűnügyi osztály új szolgálati autója. Pedig azt már hónapok óta használják. Többnyire ő maga vezeti. Aztán idővel eszébe jutnak a dolgok. Vagy legalábbis úgy tesz.

Derrick ráncolja a homlokát, ceruzával piszkálja a fülét. Mindig így próbál az emlékeiben kutatni. Ez gyötrelme neki. És nézni is az.

– Gyere velem, jön a második felvonás! – kiáltja a főfelügyelő.

A rendőrségi fogda egy középkori nyirkos pince. Mélyen az utcaszint alatt. Ezért az ide bezárt francia és lengyel szökött kényszer munkások sértetlenül megúszták a bombázásokat. Viszont az amerikai Liberator gépek, majd a szárazföldi sereg közeledtekor szétfutottak fogvatartóik, s így egy hétfőig senki feléjük sem nézett. Sokan szomjan haltak. A cellák falán lengyel és francia feliratok, rajzok. Az Eiffel-torony, a waweli székesegyház, a częstochowai Fekete Madonna, Hitler, amint Mussolinivel fajtalanodik, kitárt, bozontos női nemi szervek.

A kihallgatószoza falán viszont szép tájkép van. Azt a vidéket mutatja, amit a helyiségből lehetett látni, ha a Gestapo-tiszt egy rövid szellőztetésre elhúzta a függönyt és kitérta az ablakot.

Ide kísérteti fel a detektív Gloria Futsch gyanúsítottat. A nő boldog, hogy kikerül a koszból, de elsötétül az arca, amikor a főfelügyelőben felismeri a tegnapi áltaxist.

– Tehát egy csapda volt. Mondhatom, szép! Az emberrel úgy játszadoznak, mint Hitler alatt. Na, majd az ügyvédem... Már vannak emberi, állampolgári jogok is, ha maguk nem is tartják be ezeket. Ilyen dologba belevisznek, a tudtom nélkül...

Szindbád elengedi a füle mellett a méltatlankodást. A megfelelő taktikán töpreng. Végül úgy dönt, csapdával kezd.

– Mióta ismeri Kellner juniort?

– Mióta? Miért érdekli? Várjon... – és itt észbe kap Gloria. – De hát nem is tudom, ki az a Kellner junior! A neve mintha ismerős lenne. Biztos a rádióban hallottam. Meg a Kellner elég közönséges név, van belőle ezer.

– Ő azt állítja, maga már '45-ben, a nagy fosztogatáskor, a münchenieknek dolgozott. Ékszerboltokat törtek föl és a lebombázott bérházakban kutattak ékszerek után. Aztán jöttek a feketepiaci ügyletek. Aranyért kenyér, kenyérért arany, aranyért megint kenyér, azért megint arany. Mostanra meg nemzetközivé bővítették a ténykedésüket. Az Olaszországban lopott vagy rabolt holmit Németországban igyekeznek elpasszolni. És fordítva. Ezt mondja Kellner junior. Sőt! Ezt diktálta le. És aláírta.

– Köteles vagyok én egy bűnöző hazugságait hallgatni meg válaszolni rá? Majd az ügyvédem szépen beperli.

– Megteheti. De előbb még magát fogja törvény elé állítani az államügyész. Kellner lesz a tanú.

– Mit kap az ezért cserébe?

– Nem tartozik magára!

– De hát mondtam már, akárki is legyen, én nem ismerem. Így ő sem ismerhet.

– Ő az ellenkezőjét állítja.

– És meg annak az ellenkezőjét. És az én szavam ér annyit, mint az övé! Vagy még többet. Én büntetlen előéletű vagyok. Az meg egy börtöntöltelék.

– Honnan tudja, hogy Kellner már ült? Ezt én nem mondtam.

– Hát... ööö... mi... mi másért került volna ide? A rendőrök bűnözők, visszaeső bűnözők után nyomoznak.

– De hisz maga után is nyomoztunk.

– Éppen ezért vagyok felháborodva. Mert utánam nem lett volna szabad. Mert az én rovásomon nincs semmi.

– Elkapta három rendőr, amint aranyat akart átadni egy helyi terítőnek. Kellner juniornak.

– Nekem fogalmam sem volt, ki ő. Volt nálam pár arany ékszer, ez igaz...

– Volt. Huszonkét arany nyaklánc és harminc arany gyűrű. Honnan voltak ezek? Tud származási igazolással szolgálni?

– Hogy tudnék? A halott nagyanyámtól kérjek? Mert tőle kaptam mindet.

– A nagymamától? Aki egy szegényházban halt meg? Miért került oda, ha ilyen gazdag volt?

– A szegényházzal maguk honnan tudnak?

– Utánanézünk a dolgoknak.

– Ezek a holmik akkor is törvényesen kerültek hozzám. Bizonyítsák be az ellenkezőjét!

– Rendben. Ott tartottunk, hogy felkereste Kellner juniort és aranyat adott át neki.

– De én nem! Nem kerestem fel! Csak... kerestem valakit, bárkit, akinek eladhatom ezeket. Mert meg vagyok szorulva. Kell a pénz. Az csak véletlen, hogy ez a Kellner volt akkor ott.

– Tehát nem egy konkrét emberhez igyekezett?

– Nem hát! Ezt mondom mióta! Nem vagyok én kapcsolatban bűnözőkkel. Még csak az kéne!

– Ha nem igyekezett konkrét személyhez, miért mondta nekem, hogy nyolcra kell a Szentháromság térre érnie. Pontosan nyolcra!

– Ezt mondtam volna? – és a nő ijedten kutat emlékeiben. – Mikor?

– Amikor megálltam a taxival, és kiszálltam megnézni, mi a hiba. Persze nem volt semmiféle hiba. Maga sürgetett. És akkor mondta.

– Én erre nem emlékszem – hebegi, pedig kipirosuló arcán, zavart tekintetén látszik: emlékszik már.

– Én viszont igen. Ráadásul hangfelvétel készült mindenről, ami elhagyta a száját. Be voltam mikrofonozva. Az esetleges félreértések elkerülése végett.

Gloria most, ahogy csücsöríti ajkait és rázza a fejét, egy durcás kisgyermekhez hasonlít,

– Nem... jaj, nem... ez is félreértés. Én csak... siettem... hogy... Nem akartam a belvárosban kínálni az ékszert... mert az mégis... És siettem... hogy ezen a távolos helyen még világos legyen. Veszélyes egy

magányos nőnek ilyen helyeken lenni. Bárki megtámadhatja.

– És úgy véli, pontban nyolckor kezd sötétedni?

– Hát... Ottankörül. Nem?

– Ráadásul maga azonnal felismerte Kellnert. Tudta, ki ő, és ki akart szállni. Én hajtottam volna tovább, de maga követelte, hogy álljak meg. Maga Kellner juniorhoz igyekezett.

– Nem igaz! Ő volt egyedül a téren, ezért mentem hozzá! Ezért akartam vele üzletelni. Mert nem volt más. Igyekeztem, hátha neki el tudok adni valamit. Ha már eljöttem Aspenaubá.

– De hiszen maga nem is tudta, hogy az a Szentháromság tér. Abból látta, hogy jó helyen jár, hogy ott van Kellner junior.

– Miért ne tudtam volna?

– Egyrészt, mert beszálláskor azt kerekken kimondta. És ez is fel van véve magnetofonszalagra. Másrészt hozzátette, a háború előtt járt utoljára Aspenauban. Ez a tér viszont még csak két éve létezik. Természetes hát, hogy nem ismerte. Nem úgy, mint az idevalósi Kellner junior! Akivel legalább egyszer biztosan találkozott Münchenben. Amikor felosztották, ki hol fog aranyat teríteni, és kik lesznek a szállítók. Így van? Persze, hogy így!

Gloria rágyújtana, de annyira remeg kezében a cigaretta, hogy nem tudja az öngyújtó lángja fölé tartani. Leteszi az asztalra. És a fejét is. S mikor felnéz, már könnyekkel tele a szeme. Mint egy szeretetért kuncorgó elhagyott feleség a hűtlen férjére, úgy néz most ő Szindbádra.

– Fe-felügyelő úr...

– Főfelügyelő vagyok. Derrick kollégám a felügyelő.

– Rendőr úr, mi lesz velem?

– Nem én hozok ítéletet.

– De én olyan sokat dolgoztam! Pedig utálok a munkát. Mégis évekig gürcöltem, míg saját, bútorozott lakásom lett. Én, én olyan nyomorban nőttem föl... Kérem, engem egy gazdag holland molesztált is. Anyám meg folyton vert. De azért áldott jó teremtes volt az anyám, nem azért mondom...

– Ezeket a bíró talán figyelembe fogja venni.

– Nekem, kérem, tisztességes ismeretségi köröm van, engem oda befogadtak. Meghívnak vendégségbe, és eljönnek hozzám. Nekem egy komoly úriember udvarol. Aki megígérte, a becsületszavát adta, hogy elválik a feleségétől, és még az idén elvesz. Mert Paul, az én Paulom, egy olyan ember.

– Bizonyára remek fickó. Nem kétlem.

– Az... hogy én börtönbe kerüljek, az... hát hogy venné már az ki magát?! Az nekem a vég! Nem vagyok öreg, még szülhetek Paulnak. Mert én nem vagyok olyan, mint a sok céda, akik házasságon kívül szülik sorra a kölykeiket. Jó, tudom, sok férfi meghalt a háborúban, de akkor is... Én mindig igazi családot szerettem volna. És most Paul... Ha én börtönbe kerülök...

Szindbád nézi az esedező Glóriát, s bár tudja, hogy amit mond, annak a fele hazugság, és százszor hallott már hasonló könyörgést, mégis végtelenül szánja ezt az elbukott nőt. Nem a bűne ellenére. Hanem éppen azért, mert bűnös.

– Főfelügyelő úr, nem lehetne valami egyezséget kötni?

– Miféle egyezséget?

– Mondjuk... beismerő vallomást tennék.

– Ez nagyszerű ötlet.

– Beismerem, hogy... feketén vettem aranyat önálló utcai árusoktól. Továbbadás céljából.

– Ilyen már nem nagyon van. A magányos farkasokat likvidálták a bandák.

– Szóval beismerem, hogy ellenőrzé... telen... izé nem ellenőrzött árut akartam elpasszolni. Ezt beismerem. És maga nem nyomoz tovább.

– Ezt nem ígérhetem meg. Nyomozni fogunk. A müncheni kollégák nyomozását fogjuk segíteni.

Csendben ülnek mindhárman. Gloria Paulra, a bankjegyhamisító udvarlóra gondol, aki tényleg megígérte, hogy feleségül veszi. Szindbád arra gondol, vajon mi lett volna Glóriából, ha rendes családba születik. Derrick meg arra, mi is történt ma reggel. Már eszébe jutottak Kellner kihallgatásának a körülményei. Amit ő vezetett. Megnyugodhat. Gloria tovább könyörög:

– Felügyelő... bocsánat, főfelügyelő úr. Hát bűnöző vagyok én? Az ilyen ruhában jár? Én kérem, egyszer még színházban is voltam. Csak nem láttam jól, mert egy bikanagy ember ült előttem. Pedig nagyon izgalmas darab ment.

– Miről szolt?

– Egy sorozatgyilkos volt a főszereplő. Rómeó.

– Szegény Júlia éppoly szerencsétlen szerelmét nem illik így nevezni.

– Szerencsé-é-étlen? Az a Rómeó? Legfeljebb gyáva. Mármint a nőhöz. De nem a gyilkoláshoz. Mert először megölte Theobaldot...

– Theobaldot? Olyan szereplő nincs. Vagyis van: Tybalt. Azt tényleg megöli.

– Aztán meg a franciát.

– Nincs francia a darabban. Mindenki itáliai.

– De van. Az, amelyik csapja a szelet Juliának, meg feleségül venné.

– Megvan: Párisra gondol. És így igaz, azt is megöli Rómeó. Ejnye, ejnye, te Rómeó!

– És Rómeó miatt hal meg Merkur, a legjobb cimborája.

– Ahogy mondja, csak nem Merkur, hanem Mercurio.

– Aztán meg maga Júlia is.

– Igen. Így történik. Hm... maga jó megfigyelő.

És a főfelügyelőnek kedve lenne alaposabban megismerni ezzel a nővel.

– Futsch kisasszony, tehát egyezséget akar velem kötni?

– Nagyon szeretnék.

– Kössünk hát egyezséget. Kellner junior feldobta magát. Ha maga is feldob egy bandagot, megúszhatja felfüggesztett börtönnel. Az ismerősei semmit nem fognak észrevenni.

– No és ha az, akit én feldobok, kijön a börtönből... nem fog engem... nem lesz nyissz a torkomnak?

– Nem fog az börtönbe menni. Mert vele is egyezséget kötök. Valaki másnak a rovására.

– És ez... nekem... jó lesz? Bízhatok ebben?

– Bízhat.

– Nem is tudom. Magában... magában bízik. Olyan rendes kinézete van. Nem luxemburgi?

– Nem.

– Mert azok rendes népek. Egy luxemburgi kuncaftom akkora **borravalókat**...

– Ne folytassa, mert még külön úgy lesz belőle!

– Szóval bízhatok magában?

– Bízhat.